

IX. évfolyam 2. szám 2019

STATISZTIKAI JELENTÉSEK

A MEZŐGAZDASÁG 2019. ÉVI TELJESÍTMÉNYÉNEK
I. ELŐREJELZÉSE

**A mezőgazdaság 2019. évi teljesítményének
I. előrejelzése
IX. évfolyam 2. szám 2019**

Megjelenik időszakosan
2019. december 16.

Felelős szerkesztő
Bábáné Demeter Edit

Szerző
Ehretné Berczi Ildikó
ehretne.berczi.ildiko@naik.aki.hu

Közreműködött
Piaci Árinformációs Osztály

Kiadó
NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet
H-1093 Budapest, Zsil utca 3–5.
Telefon: (+36 1) 217-1011
Fax: (+36 1) 217-4469
<https://aki.naik.hu>
aki@aki.naik.hu
<https://asir.aki.gov.hu>

ISSN 1418 2130

Ezenkívül figyelmébe ajánljuk az Agrárstatisztikai Osztály adatgyűjtéseinek összefoglalóit, amelyek áttekintik a főbb gazdasági folyamatokat és statisztikai eredményeket.

A kiadványokkal kapcsolatban részletes felvilágosítást ad:
Publikációs Csoport
publikacio@aki.gov.hu
Telefon: (+36 70) 501-1156

Minden jog fenntartva. A kiadvány bármely részének sokszorosítása, adatainak bármilyen formában (nyomtatott vagy elektronikus) történő tárolása vagy továbbítása, illetőleg bármilyen elven működő adatbázis kezelő segítségével történő felhasználása csak a kiadó előzetes írásbeli engedélyével történhet.

Tartalomjegyzék

A Mezőgazdasági Számlarendszer első előzetes eredményei 2019-re vonatkozóan	3
Módszertani áttekintés	3
A mezőgazdaság 2019. évi teljesítményének első előrejelzése	4
Táblázatok	6
Ábrák	8
A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2016–2019	8
A mezőgazdasági kibocsátás szerkezete 2019-ben	9
A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2008 és 2019 között.....	9
A folyó termelő-felhasználás szerkezete 2019-ben	10
A folyó termelő felhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása.....	10
A mezőgazdaságban felhasznált nem-fizetett és fizetett munkaerő alakulása.....	11
Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2010-es bázishoz viszonyított alakulása.....	11

A Mezőgazdasági Számlarendszer első előzetes eredményei 2019-re vonatkozóan

Módszertani áttekintés

A Mezőgazdasági Számlarendszer (MSZR) adatait évente kétszer előzetesen, először a tárgyév novemberének végén, majd a tárgyévét követő januárban kell átadni az Európai Bizottságnak. A végleges adatsort a tárgyévét követő év szeptemberéig kell elkészíteni. Az Agrárminisztérium (AM) és a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) közötti munkamegosztásnak megfelelően a KSH a felelős az MSZR-adatok előállításáért. A NAIK Agrárgazdasági Kutatóintézet a rendelkezésre álló adataival segíti az MSZR elkészítését.

Az MSZR a mezőgazdaság egészének tiszta, halmozódásoktól mentes teljesítményének kimutatását tűzi ki célul. Adatai az országban végzett összes mezőgazdasági tevékenységre vonatkoznak, az azt végzők fő tevékenységétől függetlenül. Tehát az MSZR tartalmazza a nem mezőgazdaságba sorolt szervezetek mezőgazdasági tevékenységét, de nem tartalmazza a mezőgazdasági szervezetek nem mezőgazdasági tevékenységét.

Az MSZR figyelembe veszi a hagyományos mezőgazdasági tevékenységek – növénytermesztés, állattenyésztés – mellett a mezőgazdasági szolgáltatások és az el nem különíthető másodlagos, nem mezőgazdasági tevékenységek során előállított termékek és szolgáltatások értékét is.

Az MSZR az értékelést alapáron végzi, vagyis a termelői árhoz hozzáadja a termékhez köthető támogatásokat, melyeket közvetlenül a termelők kapnak meg és nem tartalmazza a termékadókat. A kapott támogatás a mezőgazdaság kibocsátásának értékét növeli, amennyiben termeléshez kötött támogatást kap a termelő.

Az MSZR-ben az elszámolási időszak a naptári év. A számbavétel eredményszemléletben történik, azaz az abban az időszakban érvényes értéken, amikor a gazdasági érték, követelés vagy igény keletkezik. A kibocsátást a létrejöttének időpontjában kell értékelni, függetlenül az értékesítés, illetve az ellenérték befolyásának időpontjától. Az el nem adott, raktáron álló készleteket is elszámolja, mintha az értékesítésre került volna. A kiutatott eredmény tehát inkább potenciális, az adott évben csak részben realizált jövedelem. Azt a jövedelmet is tartalmazza, amelyhez a saját termelésű mezőgazdasági termékek fogyasztása juttatja a háztartást.

A munkabérek és a munkavállalói jövedelmek elszámolásánál jelentkezik az MSZR egyik igen fontos sajátossága. Itt ugyanis csak azt a teljes természetbeni és pénzbeli díjazást kell elszámolni, amit a munkaadó fizet a munkavállalónak az adott időszakban végzett munkáért. A saját gazdaságban végzett munka, illetve a nem fizetett munkaerő (segítő családtagok) bére, illetve jövedelemigénye nincs elszámolva, hanem a működési eredmény részét képezi.

A mezőgazdasági jövedelmet nem szabad a gazdálkodók jövedelmének tekinteni, mivel – a tisztán mezőgazdaságból származó jövedelmeik mellett – más forrásokból is jövedelemhez juthatnak. Továbbá ez a jövedelem az adott elszámolási időszak alatt végzett mezőgazdasági (valamint másodlagos, nem mezőgazdasági) tevékenységgel képzett jövedelemre vonatkozik, annak ellenére, hogy bizonyos esetekben a jövedelmek csak egy későbbi időpontban folynak be. Ezért ezek nem jelentenek olyan jövedelmet, amit még az adott elszámolási időszak alatt ténylegesen meg is kapnak a jogosultak. A számolt jövedelemmutatók nem a mezőgazdaságból élő háztartások összjövedelmének vagy rendelkezésre álló jövedelmének mutatói.

A mezőgazdaság 2019. évi teljesítményének első előrejelzése

Az MSZR első előzetes eredményei alapján 2019-ben a mezőgazdaság teljes kibocsátásának folyó alapon számított értéke 3,1 százalékkal haladta meg a 2018. évi eredményt. A termelés költségei összességében 4 százalékkal emelkedtek, így a bruttó hozzáadott érték 1,7 százalékkal, a mezőgazdasági tevékenységből származó nettó vállalkozói jövedelem pedig 0,2 százalékkal magasabb 2019-ben a 2018. évihez képest.

Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 2019-ben 0,3 százalékkal alacsonyabb a 2018. évinél.

Előzetes adatok alapján a mezőgazdaság teljes bruttó kibocsátásának volumene a 2018. évi 3 százalékos emelkedés után 2019-ben 0,7 százalékkal csökkent. A növényi termékek kibocsátásának volumene 2,3 százalékkal csökkent, az állatok és állati termékek termelésének volumene 1,7 százalékkal bővült. A mezőgazdasági termelők árak 2019-ben átlagosan 4 százalékkal emelkedtek 2018-hoz viszonyítva. A növénytermesztési és kertészeti termékek termelők árszínvonala 3 százalékkal, az élő állatok és az állati termékeké 6 százalékkal emelkedett 2019-ben. A volumen- és árváltozás eredményeként, valamint a termeléshez kötött támogatások figyelembevételével a növénytermesztési és kertészeti termékek kibocsátásának értéke folyó alapon 0,7 százalékkal, az állatok és állati termékek kibocsátásának értéke 7 százalékkal nőtt. Az alaptevékenységek kibocsátásának folyó alapon számított értéke összességében 3 százalékkal haladta meg a 2018. évi értéket (1. ábra).

Az előrejelzés készítésének időpontjában rendelkezésre álló információk alapján a gabonafélék kibocsátásának volumene 3,3 százalékkal nőtt, elsősorban azért, mert kukoricából a tavalyi 8 millió tonnához képest 2,4 százalékkal több termett 2019-ben. Búzából (durumbúzával együtt) összesen 5,4 millió tonnát takarítottak be, ami 2,1 százalékkal nagyobb, mint a 2018. évi, és az elmúlt öt év átlagánál is valamivel több. A többi gabonaféle betakarított mennyisége kisebb-nagyobb mértékben változott az előző évihez képest: a tritikálé mennyisége nem változott, az árpáé 20 százalékkal több, a rizsé 21,5 kevesebb volt, mint 2018-ban.

A napraforgó termésmennyisége 2019-ben 6,6 százalékkal elmaradt a 2018. évi terméstől, és 4 százalékkal kevesebb a 2014–2018. évek átlagánál. Repceből rekordtermés volt 2018-ban, meghaladta az 1 millió tonnát, 2019-ben viszont 12 százalékkal kevesebb termett, ami még így is 6 százalékkal több az előző öt év átlagánál. Az előrejelzés készítésekor rendelkezésre álló információk alapján a friss zöldségfélék volumene 7 százalékkal csökkent az előző, 2018-as évhez képest. A gyümölcstermés (szőlővel együtt) 13 százalékkal csökkent, ezen belül az almatermés 25,6 százalékkal volt kevesebb a 2018. évitől.

Az előrejelzés szerint a mezőgazdasági termelők árak 2019-ben összességében emelkedtek az előző évhez képest. Az ipari növények 4 százalékos, a zöldségfélék, kertészeti termékek 12 százalékos, a burgonya 38 százalékos és a gyümölcsfélék 5 százalékos áremelkedésével kalkuláltunk, de termelők árcsökkenéssel számoltunk a gabonafélék (–1 százalék) esetében. A gabonafélék körében a búza termelők ára várhatóan 2 százalékkal magasabb, a kukoricáé 4 százalékkal alacsonyabb 2019-ben, mint az előző évben. A gyümölcsfélék körében az őszibarack termelők ára csökkent nagymértékben (–22 százalék), az almáé 8 százalékkal, a körte termelők ára 30 százalékkal magasabb. Az ipari növények termelők árának növekedése általános volt, a repce termelők ára 8, a napraforgóé 3, a cukorrépáé 5 százalékkal emelkedett, a szója termelők/felvásárlási ára 1 százalékkal volt alacsonyabb, mint 2018-ban.

Az első előrejelzés alapján az élő állatok és állati termékek kibocsátásának volumene 1,7 százalékkal nőtt. A főbb ágazatok kibocsátásának volumene meghaladta az előző évi szintet. A szarvasmarha kibocsátásának volumene 10 százalékkal, a sertésé 4 százalékkal emelkedett, az élő baromfié 1 százalékkal csökkent. A tejtermelés és a tojástermelés volumene az előző évi szinten maradt. A termelők árak összességében 6 százalékkal emelkedtek, ezen belül az állatok esetében a termelők ár 9 százalékkal, az állati termékeké pedig 1 százalékkal nőtt a 2018. évi szinthez képest. A sertés termelők ára 20 százalékkal, a baromfié 2 százalékkal nőtt, a szarvasmarháé nem változott. A tej termelők ára az előző évi szinthez képest 3 százalékkal emelkedett, a tojás ára viszont 3 százalékkal mérséklődött.

A két alaptevékenység, a növénytermelés és a kertészet, illetve az állattenyésztés kibocsátásának aránya az előzetes számítások alapján 2019-ben 61:39 százalék (2. ábra). Ez az arány 2018-ban 62:38 százalék volt,

azaz 2019-ben némileg csökkent a növénytermesztés aránya (3. ábra).

Számításaink szerint a folyó termelőfelhasználás értéke 4 százalékkal nőtt 2019-ben (4. ábra). A folyó termelőfelhasználás legnagyobb tételét jelentő takarmányköltség 4,7 százalékkal lett magasabb, mivel a volume és az ára is emelkedett. A felhasznált műtrágya költsége 7,6 százalékkal haladta meg a 2018. évit. Az energiaköltség 1,2 százalékkal emelkedett.

A mezőgazdaság bruttó hozzáadott értéke előző évi áron 2,6 százalékkal csökkent, folyó áron 1,7 százalékkal emelkedett 2019-ben (5. ábra). Ebben az évben 100 forint értékű folyó alapáron mért kibocsátás előállításához 60 forint értékű inputot használtak, ami szinte azonos az egy évvel korábbival.

Az értékcsökkenés és a termelési adók változatlan szintje mellett a termelési tényezők jövedelme 1,7 százalékkal nőtt 2019-ben. A mezőgazdaságban keletkező

nettó vállalkozói jövedelem folyó alapáron 0,2 százalékkal magasabb, mint egy évvel korábban. Az összes mezőgazdasági munkaerő-ráfordítás 2 százalékkal mérséklődött 2019-ben, a nem fizetett munkaerő-ráfordítás 2 százalékkal, a fizetett munkaerő-ráfordítás 1 százalékkal maradt el az előző évi szinttől (6. ábra).

Mindezek eredményeként a mezőgazdaságban dolgozók jövedelemhelyzetének változását mérő úgynevezett 'A' mutató 99,7 százalék, azaz 2019-ben az egy teljes munkaidős (fizetett és nem fizetett) dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem 0,3 százalékkal mérséklődött. A jövedelem változását a 2010-es sinthez hasonlítva azt tapasztaljuk, hogy az egy mezőgazdasági dolgozóra jutó kalkulált reáljövedelem 78 százalékkal emelkedett 9 év alatt (7. ábra).

Táblázatok

1. táblázat: A Mezőgazdasági Számlarendszer főbb kibocsátás- és jövedelemadatai^{a)}

Megnevezés	Folyó alapon		
	2017	2018	2019 ^{b)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	618	714	732
Ipari növények (hüvelyesekkel)	389	346	331
Takarmánynövények	64	72	71
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	221	229	241
Burgonya (vetőgumóval együtt)	21	26	38
Szőlő, gyümölcs	137	124	114
Bor	40	35	29
Egyéb növényi termékek	15	13	14
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	1 505	1 559	1 569
Állatok	618	656	721
Állati termékek	291	290	291
Élő állatok és állati termékek együtt	909	946	1 012
Mezőgazdasági termékek összesen	2 414	2 505	2 581
Mezőgazdasági szolgáltatások	134	142	150
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	47	45	45
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	2 595	2 693	2 776
Folyó termelőfelhasználás	1 493	1 588	1 652
Bruttó hozzáadott érték alapon	1 102	1 105	1 124
Termelési tényezők jövedelme	1 220	1 232	1 253
Működési eredmény/vegyes jövedelem	834	833	837
Nettó vállalkozói jövedelem	721	713	714

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, NAIK AKI

2. táblázat: Mezőgazdasági munkaerő-felhasználás

Megnevezés	éves munkaerőegység ^{a)}		
	2017	2018	2019 ^{b)}
Összes mezőgazdasági munkaerő-felhasználás	421 415	391 601	383 600
Nem fizetett munkaerő	292 848	267 339	261 000
Fizetett munkaerő	128 567	124 261	122 600

^{a)} Egy olyan személy éves munkaidő-ráfordításának felel meg, aki egész éven át teljes munkaidőben végez mezőgazdasági tevékenységet egy mezőgazdasági egységben.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, NAIK AKI

3. táblázat: **A Mezőgazdasági számla főbb adatainak változása^{a)}**

Megnevezés	százalék					
	Volumenindex			Értékindex		
	2017/16	2018/17	2019/18 ^{b)}	2017/16	2018/17	2019/18 ^{b)}
Gabonafélék (vetőmaggal)	85,1	106,7	103,3	89,2	115,5	102,5
Ipari növények (hüvelyesekkel)	107,2	93,0	91,8	102,4	89,1	95,5
Takarmánynövények	91,0	107,7	99,0	93,2	111,1	99,2
Kertészeti termékek (zöldség, ültetvény, virág)	100,1	90,3	94,3	99,7	103,3	105,3
Burgonya (vetőgumóval együtt)	78,7	97,3	105,7	70,2	121,5	145,8
Gyümölcs és szőlő	100,8	111,6	87,4	114,1	90,5	91,9
Bor	121,1	101,4	90,0	121,1	87,9	82,8
Egyéb növényi termékek	93,2	96,5	100,0	97,9	92,6	102,4
Növénytermesztési és kertészeti termékek együtt	94,7	100,9	97,7	96,4	103,6	100,7
Állatok	96,0	109,4	102,5	102,4	106,2	109,8
Állati termékek	104,4	99,8	100,0	123,8	99,5	100,6
Élő állatok és állati termékek együtt	98,3	106,3	101,7	108,4	104,1	107,0
Mezőgazdasági termékek összesen	96,0	102,9	99,2	100,6	103,8	103,0
Mezőgazdasági szolgáltatások	100,1	102,4	101,0	101,9	106,3	105,0
Nem mezőgazdasági másodlagos tevékenység	80,9	93,0	100,0	84,7	95,6	100,0
Mezőgazdasági kibocsátás összesen	95,9	102,7	99,3	100,3	103,7	103,1
Folyó termelőfelhasználás	98,4	101,4	100,7	98,4	106,3	104,1
Bruttó hozzáadott érték alapján	92,3	104,5	97,4	103,0	100,2	101,7
Termelési tényezők jövedelme				102,6	101,0	101,7
Működési eredmény/vegyes jövedelem				102,7	99,9	100,4
Nettó vállalkozói jövedelem				102,8	98,9	100,2

^{a)} Az MSZR adatai tevékenységi alapon számítva.

^{b)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, NAIK AKI

4. táblázat: **Mezőgazdasági jövedelemindexek**

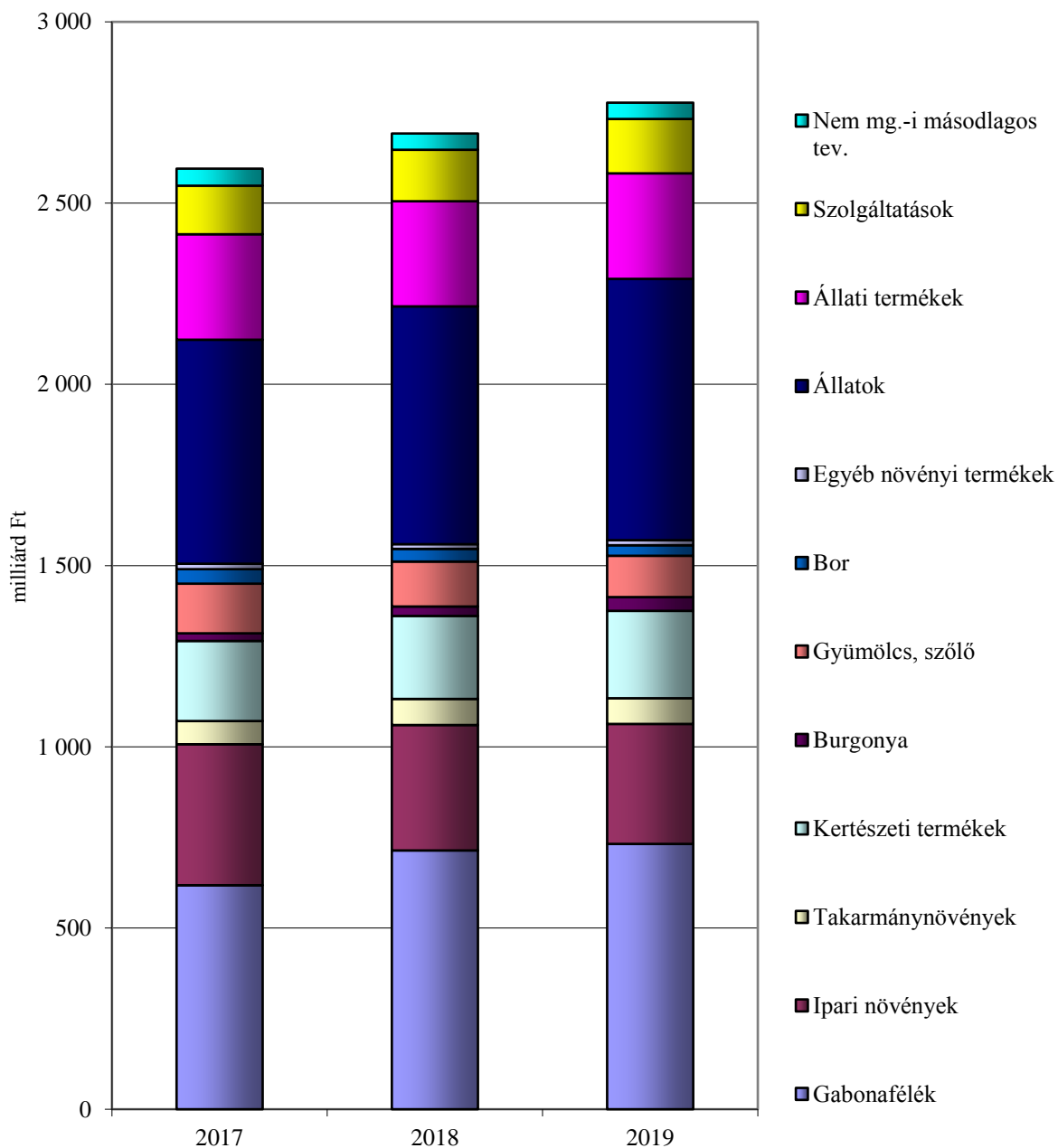
Megnevezés	előző év = 100,0		
	2017	2018	2019 ^{a)}
A mutató: Az egy teljes munkaidős dolgozóra számított mezőgazdasági tevékenységből származó reáljövedelem változása	101,9	104,0	99,7
C mutató: A nettó vállalkozói jövedelem reálértékének változása	99,1	94,6	96,4

^{a)} Előzetes adat.

Forrás: KSH, NAIK AKI

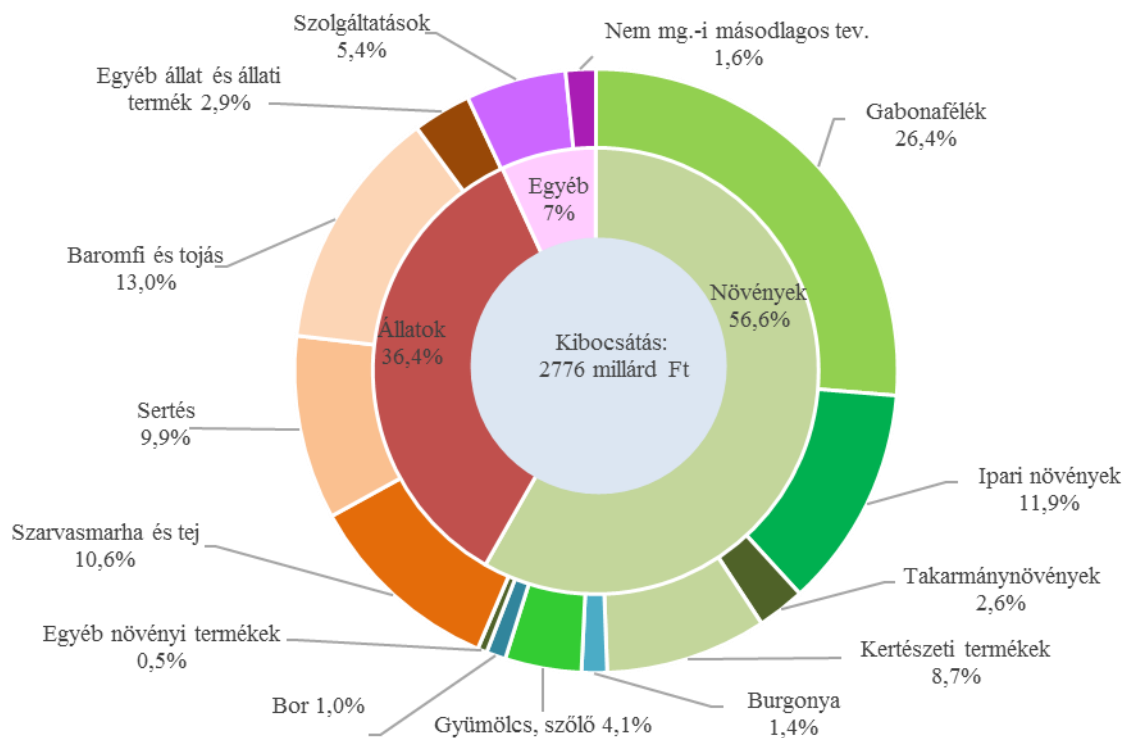
Ábrák

1. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás alakulása 2017–2019 között

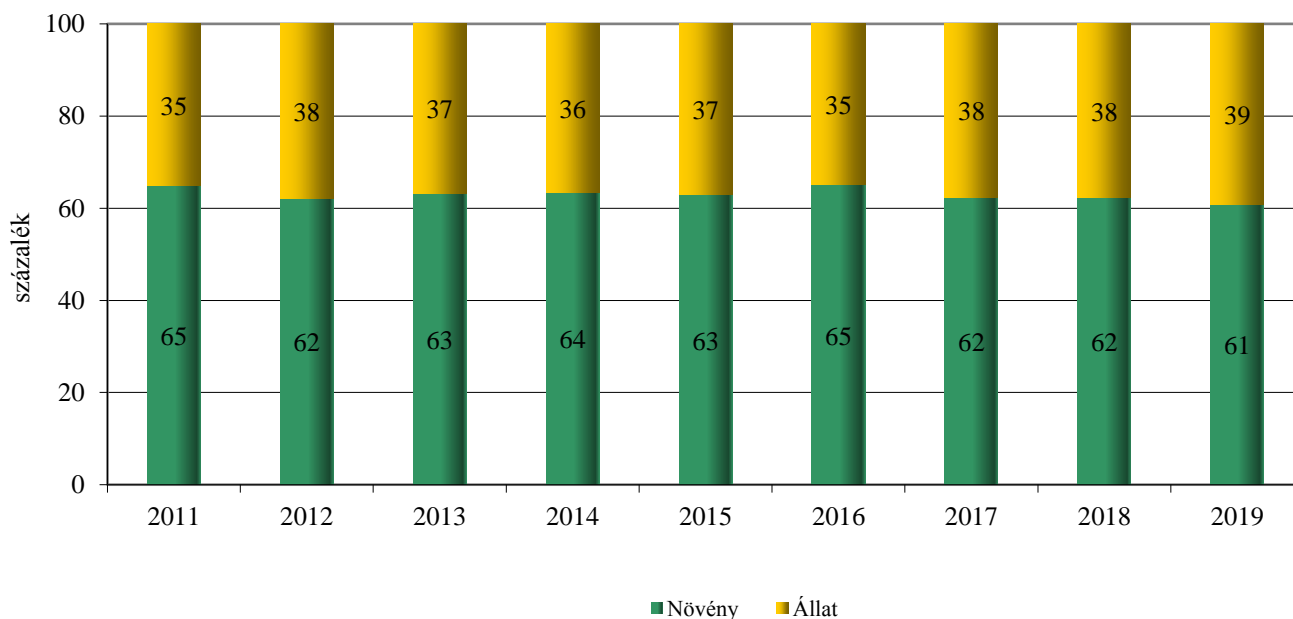
Megjegyzés: 2019 előzetes adat.
 Forrás: NAIK AKI, KSH

2. ábra: A mezőgazdasági kibocsátás értéke és szerkezete 2019-ben

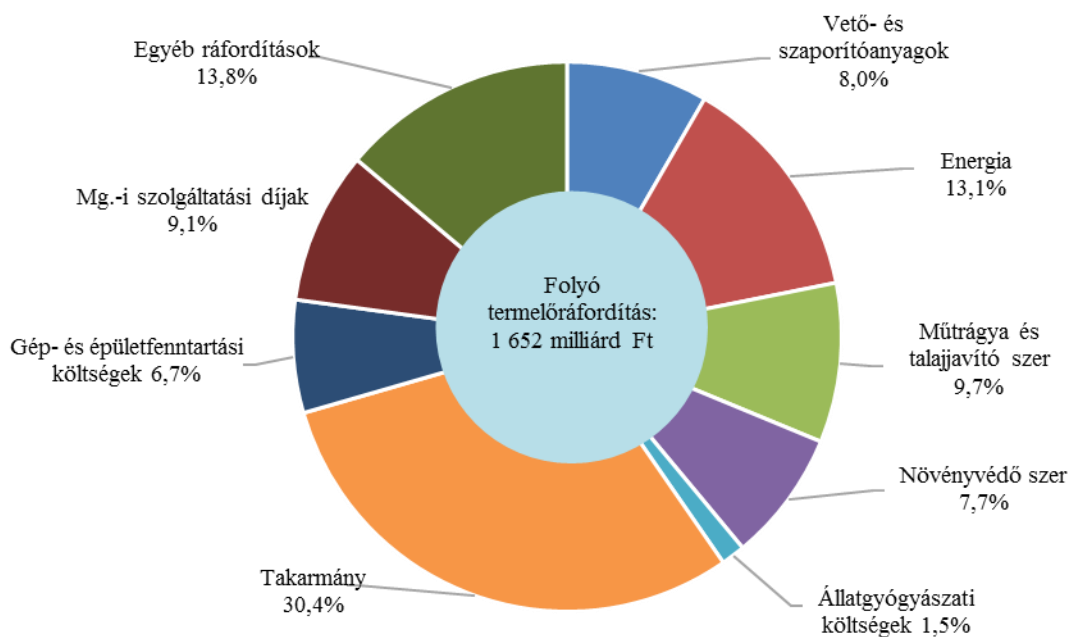
Megjegyzés: 2019 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

3. ábra: A növénytermelés és az állattenyésztés arányának alakulása 2011 és 2019 között

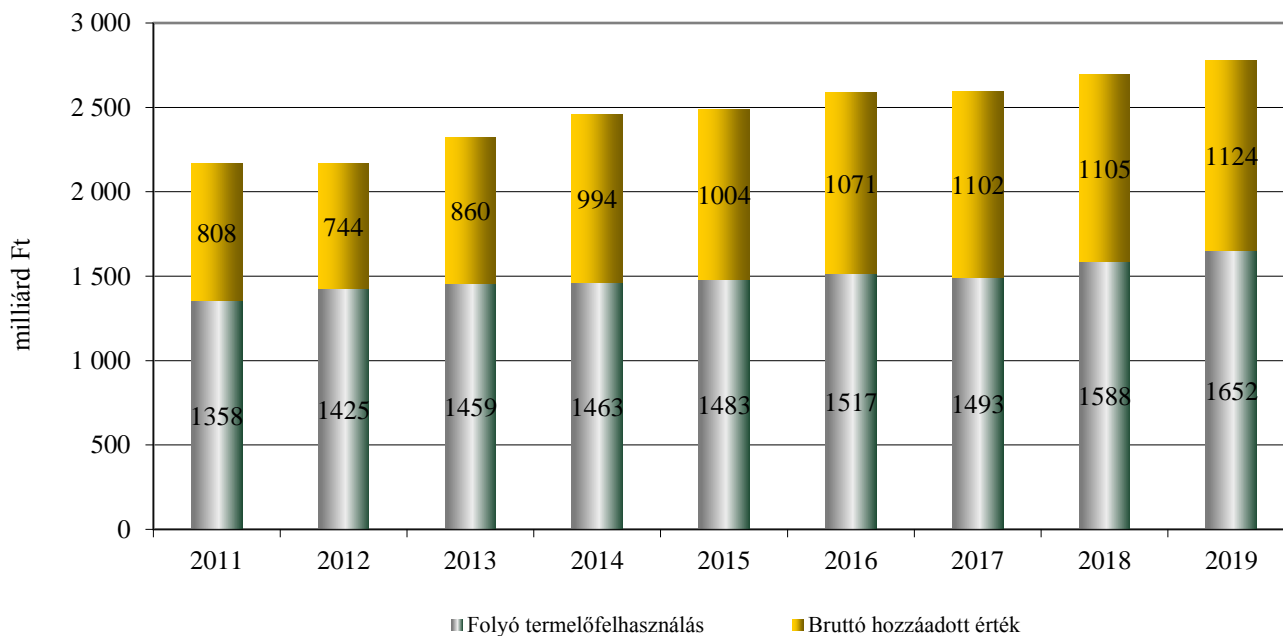
Megjegyzés: 2019 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

4. ábra: A folyó termelőfelhasználás értéke és szerkezete 2019-ben

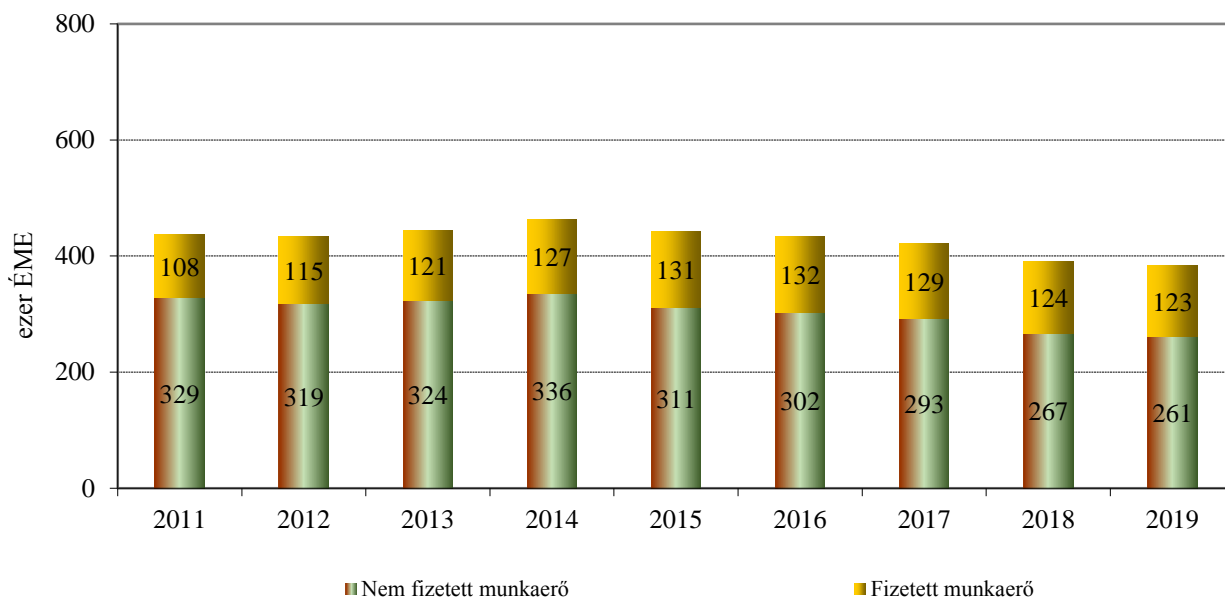
Megjegyzés: 2019 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

5. ábra: A folyó termelőfelhasználás és a bruttó hozzáadott érték alakulása 2011 és 2019 között

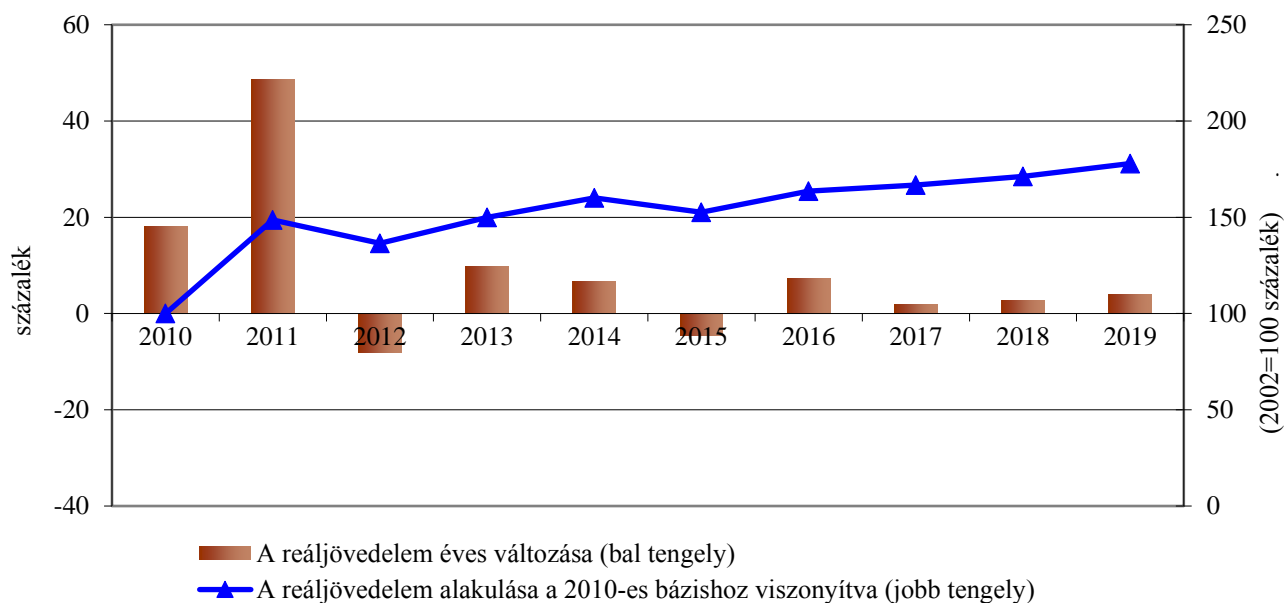
Megjegyzés: 2019 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

6. ábra: A mezőgazdaságban felhasznált nem fizetett és fizetett munkaerő alakulása 2011 és 2019 között

Megjegyzés: 2019 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

7. ábra: Az egy munkaerőegységre jutó reáljövedelem évenkénti változása és a 2010-es bázishoz viszonyított alakulása

Megjegyzés: 2019 előzetes adat.
Forrás: NAIK AKI, KSH

